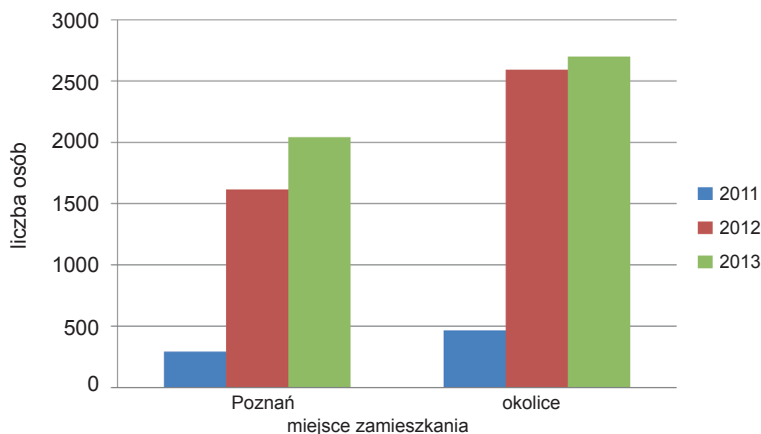

Ośrodek Edukacji Leśnej Łysy Młyn. Edukacja leśna na terenach miejskich

Karolina Prange, Anna Wierzbicka

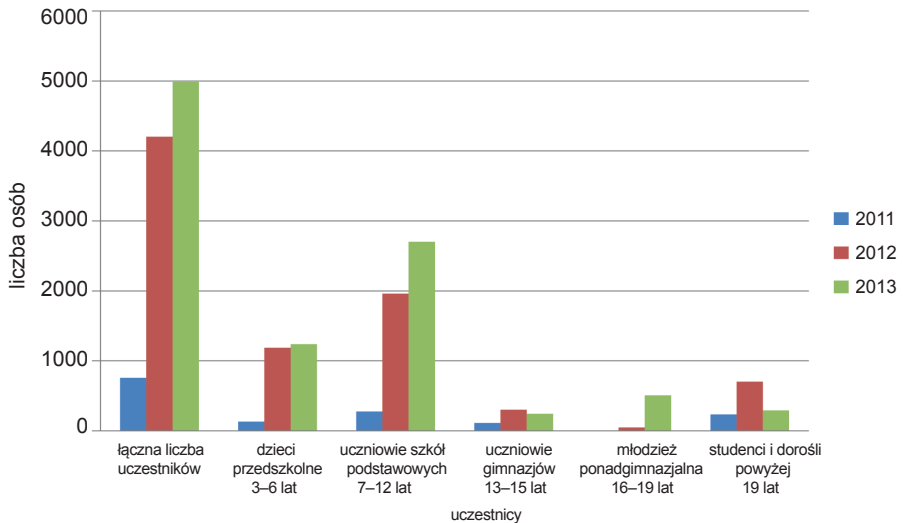
Nadleśnictwo Łopuchówko utworzyło w lipcu 2011 roku Ośrodek Edukacji Leśnej Łysy Młyn. Ośrodek jest położony na terenie Obszaru Natura 2000, poligonu Biedrusko, w Leśnictwie Marianowo. Obiekt jest zlokalizowany w zabytkowym drewnianym młynie wodnym. Odrestaurowany budynek zwyciężył w konkursie Modernizacja Roku 2011 w kategorii „Obiekty edukacyjne” oraz w kategorii „Kultura w Plebiscycie Internetowym”. Położenie ośrodka 12 kilometrów od centrum Poznania i dogodny dojazd autobusem miejskim czynią ten ośrodek atrakcyjnym miejscem wypoczynku i nauki dla mieszkańców miasta. OEL Łysy Młyn od września 2011 r. do końca 2012 r. odwiedziło ponad 5300 osób. W 2013 roku liczba uczestników zajęć przekroczyła 4987. Liczba odwiedzających OEL systematycznie rośnie, największą grupę odbiorców edukacji stanowią uczniowie szkół podstawowych. W 2013 roku widać wyraźny wzrost wizyt mieszkańców Poznania – jest to związane z uruchomieniem połączenia autobusowego (ryc. 1, 2).

Infrastrukturalnie OEL to budynek młyna, ścieżka edukacyjna „Rola wody w przyrodzie” – wytyczona wokół stawu młyńskiego o długości ok. 1 km oraz parking leśny. W budynku na trzech piętrach są rozmieszczone sale edukacyjne. Na parterze można zobaczyć zabytkowe koło młyńskie i wystawy czasowe. Dotychczas w ośrodku zorganizowano już 6 wystaw: „Owady saproksyliczne w obiektywie Krzysztofa Sztaby”, wystawy fotograficzne uczniów

Ryc. 1. Struktura zamieszkania osób odwiedzających ośrodek

Fig. 1. Number of visitors in Łysy Młyn according to place of residence

Ryc. 2. Struktura wiekowa i liczba osób uczestniczących w zajęciach w OEL Łysy Młyn
 Fig. 2. Number of visitors in Łysy Młyn according to age groups

gimnazjów: „Łasy dla ludzi” oraz „Kosmos i las”, „Łowiectwo w ekslibrisie łowieckim XIX i XX wieku”, „Pszczoly i las”, „Wędkarstwo i rybactwo”. Aktualna ekspozycja, zatytułowana „Drewno jest wspaniałe”, obejmuje wykorzystanie odnawialnego surowca ekologicznego, jakim jest drewno w przemyśle, sztuce, muzyce i życiu codziennym. Wystawy są pretekstem do realizacji zajęć powiązanych w nimi tematycznie. Pierwsze piętro, będące ekspozycją stałą, porusza problemy roli martwego drewna w lesie oraz ekologii owadów saproksylicznych, w tym pachnicy dębowej *Osmoderma eremita* (Scopoli, 1763). Obecność tego owada na terenie lasów zagospodarowanych przez Nadleśnictwo Łopuchówko sprawiła, że w Ośrodku Edukacji Leśnej Łysy Młyn utworzono Centrum Ochrony Pachnicy Dębowej. Centrum ma za zadanie ochronę tego rzadkiego owada, gromadzenie informacji o owadach saproksylicznych i prowadzenie edukacji o ochronie tych zwierząt. Z tego też względu Nadleśnictwo Łopuchówko włączone zostało do projektu: „Pachnica dębowa *Osmoderma eremita* (Scop.) (Coleoptera, Scarabaeidae) w lasach gospodarczych Polski; wymagania środowiskowe oraz możliwości ochrony”, realizowanego przez Instytut Badawczy Leśnictwa na zlecenie Lasów Państwowych (Szeląg 2010).

Leśne laboratorium to ostatnie piętro młyna wyposażone w 17 stanowisk mikroskopowych, które wraz z pozostałym sprzętem tworzą prawdziwe laboratorium edukacyjne, gdzie uczeń chociaż na chwilę stać się może prawdziwym odkrywcą tajemnic przyrody (ryc. 3). Tematy realizowane przez pracowników ośrodka w laboratorium są różnorodne: obejmują rośliny, zwierzęta, wodę, drewno i inne. Dostępność konspektów na stronie internetowej ośrodka, szeroki wybór preparatów mikroskopowych i innych pomocy dydaktycznych umożliwiają prowadzenie zajęć przez nauczycieli przyjeżdżających do ośrodka.

OEL Łysy Młyn, to możliwość przybliżenia i poznania tego, co dzieje się w naturalnym środowisku w taki sposób, aby prowadzone zajęcia były ciekawe i rozbudzały chęć dalszego zgłębiania tego, co się dzieje w świecie, który nas otacza. Cytując Maxwella „Nauka objawia

się nam całkiem od innej strony, kiedy stwierdzimy, że zjawiska fizyczne możemy obserwować nie tylko w salach wykładowych za pomocą światła rzucanego na ekran, lecz że możemy znaleźć ilustracje najogólniejszych teorii nauk w grach sportowych i gimnastyce, w podróży łodem i wodą, w zawierusze i burzy na morzu i w ogóle wszędzie tam, gdzie materia jest w ruchu” (Frąckowiak i Jagodziński 2005).

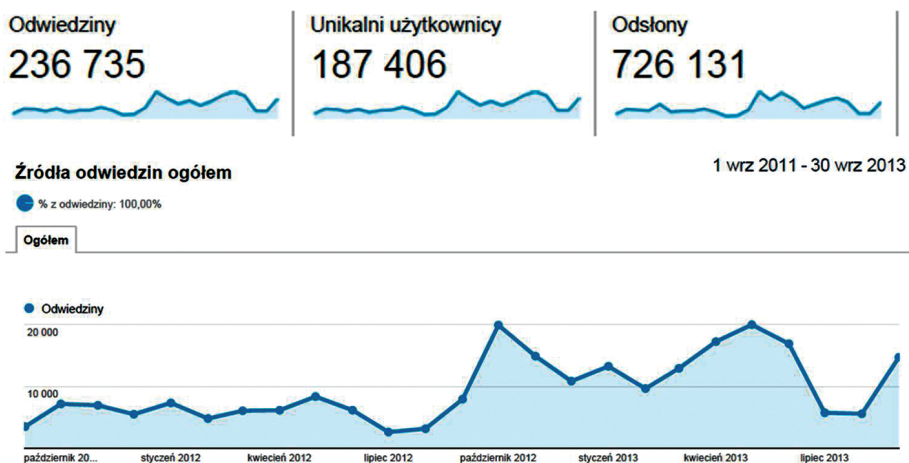

Ryc. 3. Zajęcia dla studentów z Chin w leśnym laboratorium (fot. K. Prange)
Fig. 3. Chinese students in Forest Laboratory

Ryc. 4. Zajęcia z przedszkolakami na ścieżce edukacyjnej „Rola wody w przyrodzie” z użyciem parasola entomologicznego (fot. A. Wierzbicka)
Fig. 4. Pre-school children during discovering insects on educational path Role Of Water

Pracownicy OEL starają się, aby zajęcia były dostosowane do potrzeb poszczególnych grup wiekowych i były realizowane przede wszystkim w oparciu o pracę własną uczestników: gry, zabawy, karty pracy, wykonywanie prostych doświadczeń (ryc. 4) (Czołnik 2004).

Ryc. 5. Odwiedziny strony www.wlin.pl w latach 2011–2013

Fig. 5. Statistic of visits on www.wlin.pl web in 2011–2013

Integralną częścią edukacji przyrodniczo-leśnej prowadzonej w ośrodku jest strona internetowa wlin.pl, która ma 187 000 zarejestrowanych użytkowników i 726 000 odwiedzin od czasu powstania (ryc. 5). Na stronie dostępny jest formularz rezerwacji zajęć i wyboru tematu. Nauczyciel może zapoznać się z konspektami zajęć i wybrać najbardziej odpowiadający mu temat. Strona www.wlin.pl czyli wirtualne laboratorium interaktywnego nauczania, to również platforma edukacyjna, na której można znaleźć opracowania dotyczące wody, lasu i natury. Każdy temat zawiera zarówno gotowe opisy, jak i zakładkę służącą powtórce i zabawie. Z pomocą strony www.wlin.pl można obserwować zjawiska meteorologiczne i fenologiczne dzięki stałej transmisji z kamer internetowych rozmieszczonych na terenie nadleśnictwa i połączeniu ze stacją meteorologiczną.

OEL współpracuje z Uniwersytetem Przyrodniczym w Poznaniu oraz organizacjami pozarządowymi. Współpraca z Wydziałem Leśnym UP ma charakter oficjalny od 06.09.2013 roku. Została wtedy podpisana umowa o współpracy przez prodziekana ds. studiów prof. dr hab. Andrzeja Czerniaka i Nadleśniczego Nadleśnictwa Łopuchówko mgr. inż. Zbigniewa Szeląga. Współpraca obejmuje wspólne przedsięwzięcia edukacyjne, publikacje popularne oraz nadzór merytoryczny pracowników naukowych nad przedsięwzięciami OEL. Na terenie OEL Łysy Młyn odbywają się zajęcia dla studentów polskich jak i zagranicznych (z Chin, Portugalii, Turcji, Węgier, Rumunii, Hiszpanii, Włoch, Niemiec, Francji, Włoch, Japonii) studiujących w ramach programów Erasmus i Comenius (ryc. 3).

W 2013 roku po raz pierwszy odbyły się praktyki z edukacji przyrodniczo-leśnej w ramach przedmiotu „Leśnictwo a ekorozwój” dla studentów I roku studiów II stopnia na kierunku leśnictwo. Studenci prowadzili, pod okiem wykładowców i pracowników OEL, zajęcia z dziećmi odwiedzającymi ośrodek (ryc. 4, 6).

Współpraca z Zakładem Zagospodarowania Odpadów (ZZO) w Suchym Lesie zaowocowała realizacją zajęć „Rady na odpady”. Uczestnicy zajęć najpierw odwiedzają ścieżkę edukacyjną ZZO, następnie udają się do OEL Łysy Młyn na zajęcia powtórkowe. Wiadomości utrwalane są poprzez gry: „Gdzie z tym śmieciem?” i „Wysypisko na bibule?” (ryc. 6).

Od grudnia 2013 roku możliwy jest wolontariat w OEL Łysy Młyn.

Pomimo krótkiego okresu funkcjonowania ośrodka, w prasie i mediach pojawiło się ponad 200 wzmianek na temat jego pracy zarówno materiałów filmowych, jak i prasowych.

W kontekście edukacji przyrodniczo-leśnej można stwierdzić, że zajęcia na terenie w OEL Łysy Młyn są fantastycznym narzędziem w ręku nauczyciela i edukatora, ponieważ:

- są możliwe do realizacji o każdej porze roku,
- są dostępne bezpłatnie dla każdego ucznia, nauczyciela czy osoby dorosłej,
- stwarzają możliwości nie tylko zdobycia wiadomości, ale także nabycia ważnych umiejętności,
- dają możliwość samokształcenia dzięki stronom internetowym www.wlin.pl i www.pachnica.pl.

Ryc. 6. Zajęcia w ramach praktyk studenckich podczas realizacji konspektu „Rady na odpady” (fot. K. Prange)

Fig. 6. Classes about recycling with secondary school children and students

Literatura

- Czołnik B. 2004. Edukacja leśna różnych grup wiekowych. Wskazówki psychologiczne, merytoryczne i metodyczne. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa.
- Frąckowiak E., Jagodziński A.M. 2005. Dlaczego o lesie w lesie? Stud. i Mat. CEPL, Rogów, 3 (10): 53–67.
- Szeląg Z. 2010. Możliwości finansowania zewnętrznego działań ochronnych i edukacyjnych na przykładzie projektów realizowanych w Nadleśnictwie Łopuchówko przy wsparciu środkami funduszy norweskich oraz Unii Europejskiej. Stud. i Mat. CEPL, Rogów, 1 (24): 42–53.

Summary. Łysy Młyn Forest Education in Urban Areas. Forest Education Centre (FEC) Łysy Młyn was establishing in 2012. Education activities are available for all age groups. Important part of education in Łysy Młyn is a website wlin.pl. This website have 187 000 registered users and 726 000 visits since July 2012. FEC is very nice located 12 kilometers from city centre and since 2013 a public bus runs there. FEC is also place of field trips, practices and voluntary work for Poznan University of Life Sciences students.

Key words: forest education, urban areas.

Słowa kluczowe: edukacja leśna, tereny miejskie.

Karolina Prange¹, Anna Wierzbicka²

¹ Nadleśnictwo Łopuchówko, RDLP Poznań,

² Katedra Łowiectwa i Ochrony Lasu, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu,
karolina.prange@poznan.lasy.gov.pl
wierzba@up.poznan.pl